

Stary arystokrata może pozwolić sobie na wszystko, porusza się w kręgu dobrego wychowania przekazanym jego świadomości przez szereg pokoleń, poza krąg ten nie może się wydobyć, choćby nawet pragnął, bo każdy postępek przemienia się w jego rękę w czarodziejski sposób na czyn dobrego wychowania.

[Stanisław Dygat, Jezioro Bodeńskie](#), wyd. KiW, 1987, s. 35.

MAJA KOMOROWSKA

- znana aktorka, profesorka akademii teatralnej

Polecane/Omawiane książki:

- [1] **Barbara Osterloff: Pejzaż. Rozmowy z Mają Komorowską. Oficyna Wydawnicza Errata, Toruń, 2004.**
- [2] **Kazimierz Żórawski: Maja Komorowska, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa, 1977.**
- [3] **Maja Komorowska, 31 dni maja¹, Wydawn. Tenten, Warszawa, 1993.**

Seria: Profesorki Super-Babki
 Odcinek nr: 83
 Podseria: artystki

Bohaterką kolejnego odcinka jest powszechnie znana aktorka. Niektóre przedstawicielki tego „fachu” (?) łączą działalność w teatrze i filmie - z pracą w Akademiach Teatralnych. Tylko ktoś wybitny, kto osiągnął sukces może zainspirować młodych ludzi do bycia kolejnymi pokoleniami pod opieką Melpomeny², czy Talii.

¹ <http://teatruglodna.blogspot.com/2013/06/31-dni-maja-mai-komorowskiej.html>; recenzja.

² <https://pl.wikipedia.org/wiki/Muzy>; muzy.

Maja Komorowska urodziła się w roku 1937; 23.12.1937, na dzień przed Bożym Narodzeniem, na dwa lata przed II wojną światową. Ciągłe to straszne wydarzenie rozgranicza nie tak znowu odległe czasy. Jej pełne nazwisko to: **Maria Janina Komorowska-Tyszkiewicz**. Oba Jej nazwiska łączą się z postaciami z warstwy magnaterii – generalnie ludzi szlachtetnie urodzonych³. Już jednak II Rzeczpospolita wprowadziła pełną równość obywateli. W serii mamy odcinki **nr 7** oraz **nr 24**, o Polkach pochodzących z wyższych sfer. Dla nich był to impuls do służenia Polsce, mocniej niż inni. Dzisiaj można być szlachtetnym, nie z urodzenia, ale ze względu na sposób życia i postępowania. Motto jest znowu dyskusyjne (przewrotnie wybrane); ostatnio uciekł z Hiszpanii król emeryt oskarżony o malwersacje finansowe, my mieliśmy wybryki potomków narodowych heroldów... Oby tych szlachtetnych (z pochodzeniem i bez pochodzenia) było jak najwięcej. Kto chciałby może śledzić losy zachodnich (ewentualnie rodzimych) przedstawicieli „high life”-u; tabloidy, sieci, fora itd. aż huczą od ich wyczynów...

Jako polecane zestawiono trzy książki: pierwsza to wywiad [1]; druga to biografia [2], a trzecia to autobiografia [3]. Powszechnie znane są osiągnięcia artystyczne naszej Bohaterki. Eseista pamięta Jej role w filmach „Wesele”⁴, „Panny z Wilka” i „Katyń” Wajdy, a także „**Rok spokojnego słońca**”⁵, "Życiu rodzinnym", "Bilansie kwartalnym", czy "Spirali" Krzysztofa Zanussiego⁶. Grywała w znanych teatrach w Warszawie, w wielu wybitnych spektaklach np. Dramatycznym oraz Współczesnym. Eseista był w Warszawie na „Kariera Artura Ui” w **Dramatycznym** (ok. 40 lat temu) oraz „Psie serce” we **Współczesnym** 3 lata temu, a także na musicalu „Metro” w Studio oraz „Kuchni” w Ateneum.

„Wesele” to arcydzieło jako sztuka, arcydzieło w sensie dyskusji o Polakach i polskich sprawach. Film w reżyserii Andrzeja Wajdy też odbił się głośnym echem w momencie premiery i do dzisiaj budzi emocje. Eseista był ostatnio w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej na spektaklu „Wesela” trzymającym się dość ściśle/wiernie tekstu. Było to rewelacyjne przedstawienie, bo realizatorzy znaleźli **nowy** sposób interpretacji tzn.: ciemna scena, właściwie bez chaty, a na tym tle genialne kostiumy!!! Ekspozowane poprzez komputerowo sterowane oświetlenie. Absolutnie ciekawe – na gładkim białym

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Miko%C5%82aj_Radziwi%C5%82%C5%82; przykładowe drzewo genealogiczne ojca Anny Radziwiłł – pani wiceminister oświaty, senator RP.

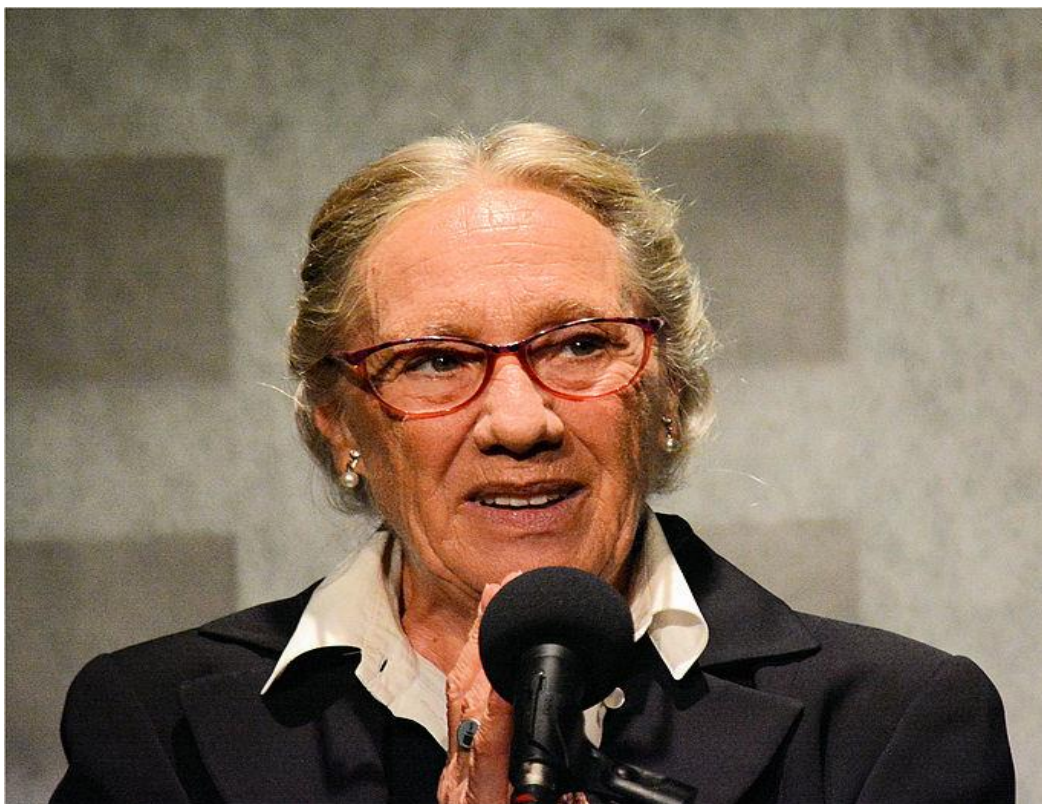
⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=uZQFR9Dmp1s>; film w reżyserii Andrzeja Wajdy.

⁵ Zapomniany film, miał wspaniałe zdjęcia.

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Zanussi; informacja o reżyserze.

tle są esy-floresy jakby ze szkiców Wyspiańskiego. Gdy Andrzej Wajda zabierał się za film też była już tradycja wystawień. Film dawał szanse na zbliżenia twarzy oraz triki filmowe, co genialnie wykorzystano. Można było dobrać najlepszych aktorów z całej Polski. Każdy chyba pamięta pieśń Chochoła w interpretacji Czesława Niemena. **Rola Racheli** w filmie dla naszej Bohaterki też była zapamiętana przez wielu. „Wesele” to przetworzone artystycznie prawdziwe wesele Lucjana Rydla⁷. Przecież Rachela to postać prawdziwa, na weselu miała 15 lat. **Była zaproszonym Gościem**, bo była znajomą dzieci uczestników. Warto wyklikać jej prawdziwe losy, chrzest i przeżycie II wojny światowej!!!

Zdjęcie Bohaterki odcinka (z domeny publicznej)

W eseju omówiona zostanie tylko książeczka [2] (pozostałe są wyklikane). Autor publikacji to Kazimierz Żórawski⁸ – dziennikarz zajmujący się kulturą i mediami.

⁷ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Lucjan_Rydel_\(poeta\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Lucjan_Rydel_(poeta)); eseista czytał jego opowiadanie „Ferenike i Pejsidoros” oraz oglądał „Jasełka”.

⁸ https://www.sfp.org.pl/baza_wiedzy,305,18298,1,1,70-urodziny-Kazimierza-Zorawskiego.html; informacje o autorze omawianej książki, jest jego zdjęcie.

UWAGA: Pewne podobieństwo nazwiska do profesora matematyki, znajomego Marii Skłodowskiej, ale to oczywiście inne osoby.

Książka ma mały format, trochę większy od kieszonkowego. Ma miękkie okładki ze skrzydełkami, 72 strony, papier poźółtkły, zdjęcia tylko czarno białe. Rok wydania 1977!!! Minęło już zatem, 43 lata. Książka obejmuje początkowy okres kariery aktorskiej naszej Gwiazdy. Książka zawiera krótką biografię, wywiad, omówienia krytyczne ról naszej Bohaterki – cytaty z mediów, a także kilkadziesiąt zdjęć. Ponadto jest spis ról w teatrach oraz w filmach, z zestawieniem innych twórców. We wkładkach zdjęciowych strony nie są numerowane, zatem jest około 30 dodatkowych stron. Zdjęcia są genialne, urocze, poruszające i wzruszające. Między stronami 16⇌17: zdjęcie z dzieciństwa (4 lata?), pierwsze występy teatralne – Laboratorium Grotowskiego⁹ we Wrocławiu, w krakowskiej „Grotescie”, a następnie seria portretów – przeurocze i prze-genialne, ostatnie zdjęcia to rola męska w „Końcówce” Becketta. Jedna z kolejnych wkładek zdjęciowych - między stronami 48⇌49: zdjęcia z „Wesela” w stylu jak z filmów przedwojennych, wszystkie porażające, zwłaszcza to za szybko, trochę jak z przedwojennego „Dybuka”¹⁰.

Od pierwszych linijek książki widać (można wyczuć), że autor jest zauroczony Bohaterką, o której pisze.

Nasza Bohaterka urodziła się w Warszawie. W czasie wojny rodzina mieszkała w Komorowie pod Warszawą, w pobliżu Podkowy Leśnej. W czasie wojny mieszkało z nimi kilkoro członków rodziny np. babcia (matka ojca), brat mamy. Miała brata bliźniaka Piotra, razem się bawili oraz uczyli. Ojciec dojeżdżał do pracy do Warszawy elektryczką. Po wojnie uczęszczała do prywatnej szkoły pani Szachtmajerowej, ale z powodu trudności finansowych rodziny przeniesiono jednak dzieci do szkoły państwowej. Maja uczęszczała w willi „Korab” do szkółki rytmiki i tańca. Zaczęła marzyć o scenie. Rodzice nie bardzo byli przychylni pomysłowi studiów na aktorkę teatrów lalkowych!! Jednak nie sprzeciwili się. Ona po maturze pracowała przez rok w szpitalu w Warszawie i innych

⁹ Eseista nigdy tam nie był, natomiast był kuzyn Janek, który studiował oraz uzyskał doktorat we Wrocławiu. W telewizji, czy ówczesnej prasie nic o tym zjawisku nie pisano!!!

¹⁰ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Dybuk_\(film_1937\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Dybuk_(film_1937)); ostatnio pokazywany w Bielsku-Białej, przy okazji wystawienia „Dybbuka”, czyli sztuki na motywach filmu.

instytucjach pomocy chorym i niedołączonym. Może dzięki temu bardziej rozumiała ludzi oraz swoje powołanie.

Studiowała od 1 października 1957 roku w Krakowie. Skończyła lalkarstwo, nawet chwileczkę popracowała w takim teatrze. Ale „skusiła” Ją praca u Grotowskiego w Opolu, a potem we Wrocławiu. Był wtedy w Polsce socjalizm w wersji rosyjskiej; dziś na tzw. Zachodzie mamy socjalizm w wersji popaprańców, równie uroczy – z czego młodzi ludzie nie zdają sobie sprawy, a eseista ma 65 lat i nieźle to pamięta. Grotowski¹¹ według socjalizmu to jednak dziwak i outsider, nie można przecież było z tym ‘przedsięwzięciem’ wiązać całego życia, dla Niej dobrze, że to wyczuła. Zdała eksternistycznie egzamin aktorski i na szczęście dostała oferty pracy w innych teatrach. Jednak eksperymentalny teatr dał Jej wielkie doświadczenie, ciekawe metody pracy, otwarcie umysłu na sztukę i nowatorstwo, było to doświadczenie ubogacające.

Autor książki [2] opisuje szczegółowo wszystkie Jej role, teatry, miasta, wymienia reżyserów, z którymi współpracowała. Miała szczęście zagrać w filmach reżyserowanych przez Krzysztofa Zanussiego oraz Andrzeja Wajdy. To giganci kina polskiego, ale jak się okazało i światowego. Jane Fonda wręczyła Wajdzie statuetkę „Oskara”. **Nasza Bohaterka** też dostała wiele nagród filmowych:

- ☀ Nagroda dla najlepszej aktorki na MFF w [San Remo](#) za rolę w filmie [Za ścianą](#) (1971);
- ☀ Złote Grono za pierwszoplanową rolę kobiecą podczas [Lubuskiego Lata Filmowego](#) za rolę w filmie [Jak daleko stąd, jak blisko](#) i [Życie rodzinne](#) (1972);
- ☀ Złote Grono za drugoplanową rolę kobiecą podczas [Lubuskiego Lata Filmowego](#) za rolę w filmie [Wesele](#) (1974) oraz wiele innych zestawionych na Jej stronie w Wikipedii.

Dziś nie przypomina się tych filmów. W latach 70-tych było to tzw. „kino moralnego niepokoju” – pośrednio, w zakamuflowany sposób pokazujące bezsensowność tamtego socjalizmu. Teraz nikt nie pokazuje debilizmu

¹¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Grotowski; informacje z Wikipedii.

Zachodu, nie mają żadnych szans na myślenie ani o sobie, ani o swojej przyszłości. Może Nollywood¹² coś pomoże.

Polecam książki o naszej Bohaterce. Może ktoś zastanowi się przy okazji nad swoim życiem...

¹² <https://en.wikipedia.org/wiki/Nollywood>; informacja o środowisku filmowym w Nigerii.

LITERATURA DODATKOWA

1. MALECKO, Marcin. Wrażliwość w służbie etyki: o aktorskich kreacjach Mai Komorowskiej w filmach Krzysztofa Zanussiego. *Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Humanistyczne*, 2017, 19 (4).
2. Zielińska, Maryla: "Grotem dotknięci." *Didaskalia* 151-152 (2019): 144-146.
3. Walaszek, J. (1996): Modlitwa Winnie: Maja Komorowska w "Szczęśliwych dniach": Teatr Dramatyczny w Warszawie-Samuel Beckett" *Szczęśliwe dni*". *Didaskalia: gazeta teatralna*, 3(11).
4. SZULBORSKA-ŁUKASZEWICZ, Joanna, et al. Czy Kraków ma szansę stać się prężnym europejskim ośrodkiem teatralnym?. *Zarządzanie w kulturze*, 2010, 11: 55-79.
5. Zanussi, K., & Ciszewska, E. (2018). Filmowiec nie może działać wyłącznie lokalnie. Z Krzysztofem Zanussim o współpracy z kinematografią niemiecką rozmawia Ewa Ciszewska. *Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication*, 23(32), 177-184.
6. Walenko, Monika. "" Panny z Wilka" w Kulturze." *Kino* 40.467 (2006): 87.

LINKI

<https://culture.pl/pl/tworca/maja-komorowska>; informacje o Bohaterce.

<https://grotowski.net/encyklopedia/komorowska-maja>; portal Grotowski.

https://www.youtube.com/watch?v=krMpLU_4OdQ;

<https://www.youtube.com/watch?v=bxTQ3V7kEXk>; Maja Komorowska w Sejnach.

<https://www.youtube.com/watch?v=4wRg8-8vb1s>; spotkanie z Bohaterką.

<https://akademia.at.edu.pl/2017/12/13/urodziny-mai-komorowskiej-streaming/>; zdjęcia.

Ulica **Podmurna** w Toruniu.

<https://nowosci.com.pl/krzysztof-zanussi-w-toruniu-osobiscie-odsloni-pamiatkowa-tablice-przy-ulicy-podmurnej-krecil-tu-rok-spokojnego-slonca/ar/13315636>; film.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Akademia Sztuk Teatralnych w Krakowie – miejsce studiów Bohaterki

Toruń – ul. Podmurna, gdzie kręcono film (grała nasza Bohaterka)

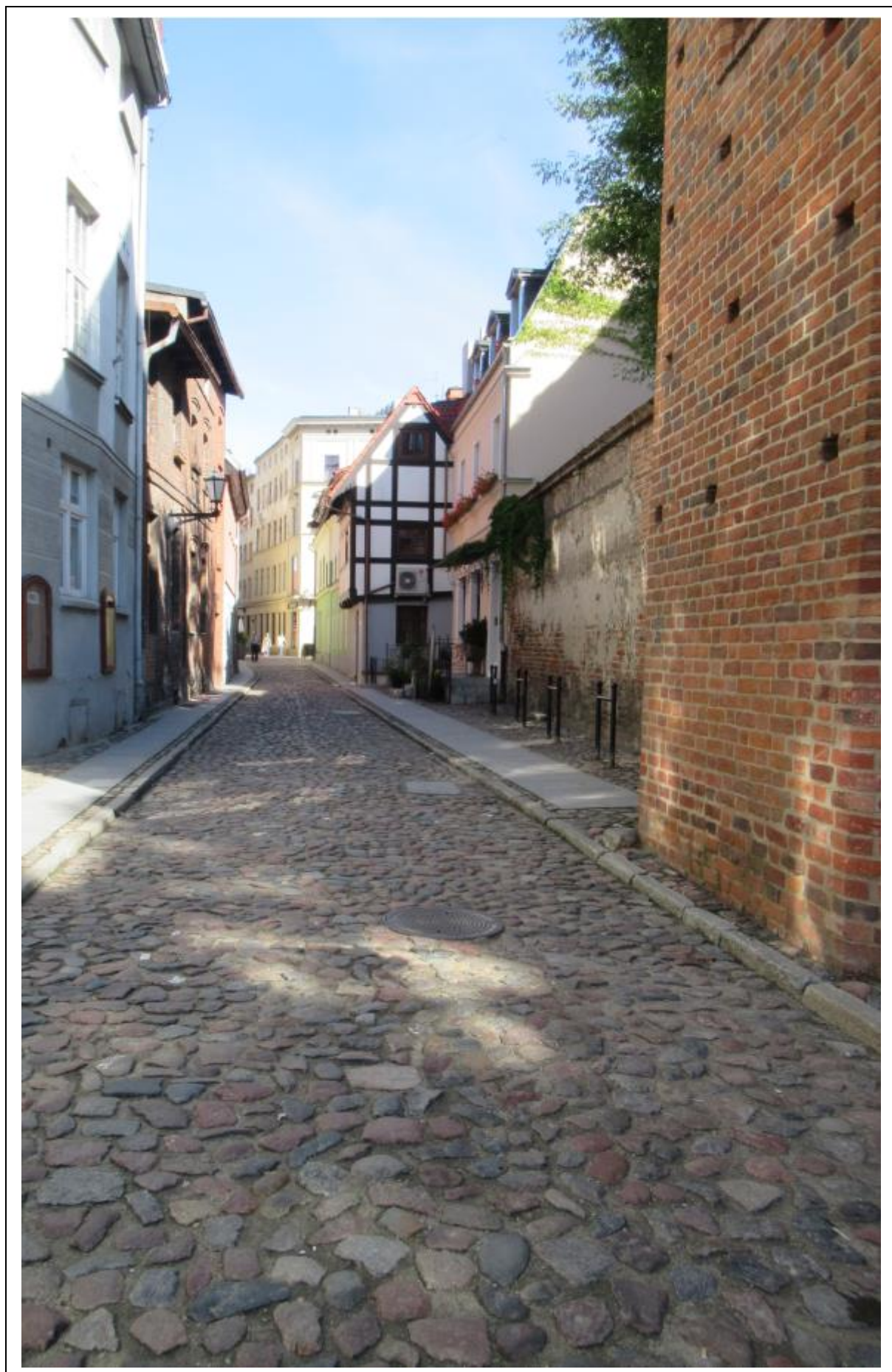

Tablica wmurowana jest w ulicę (nawierzchnię), ciężko było ją znaleźć

<https://www.filmweb.pl/film/Rok+spokojnego+s%C5%82o%C5%84ca-1984-1151>; można kliknąć.

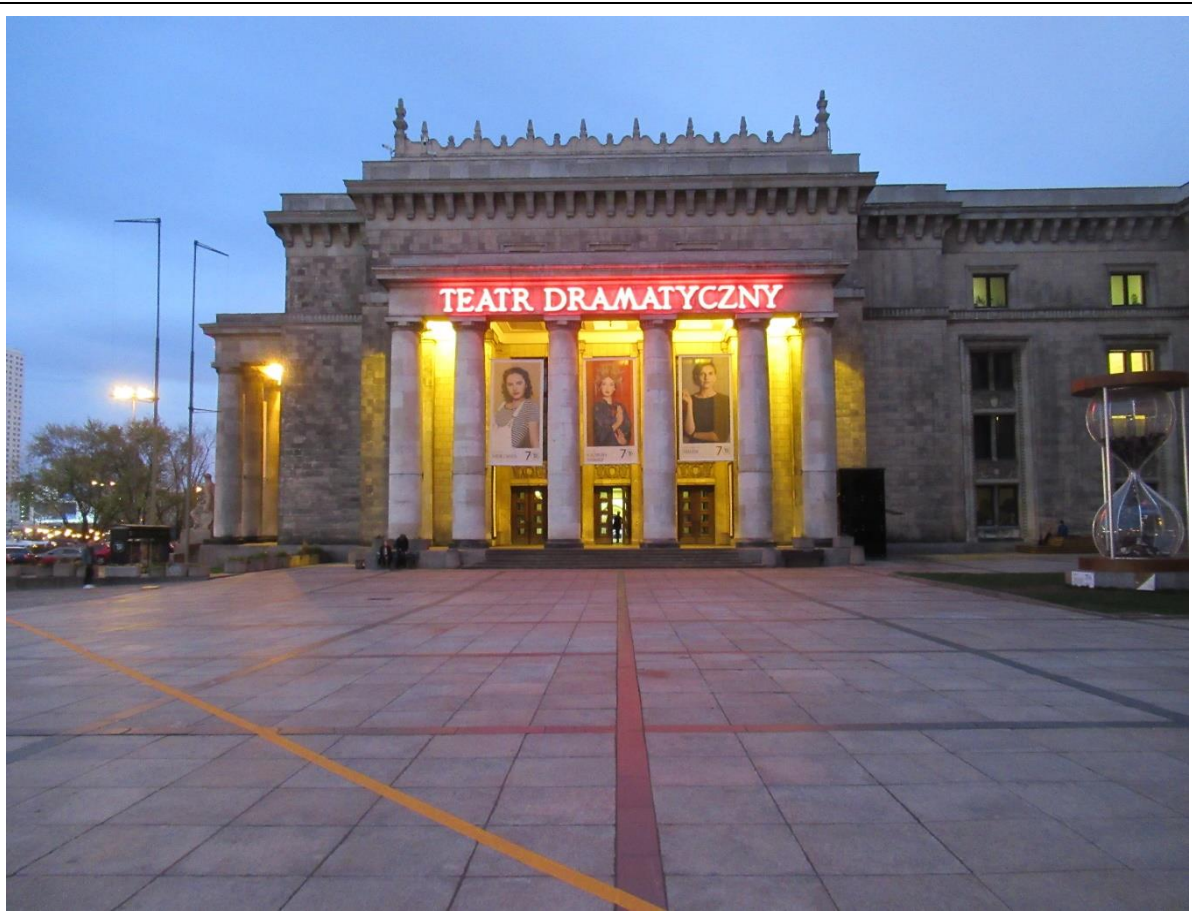
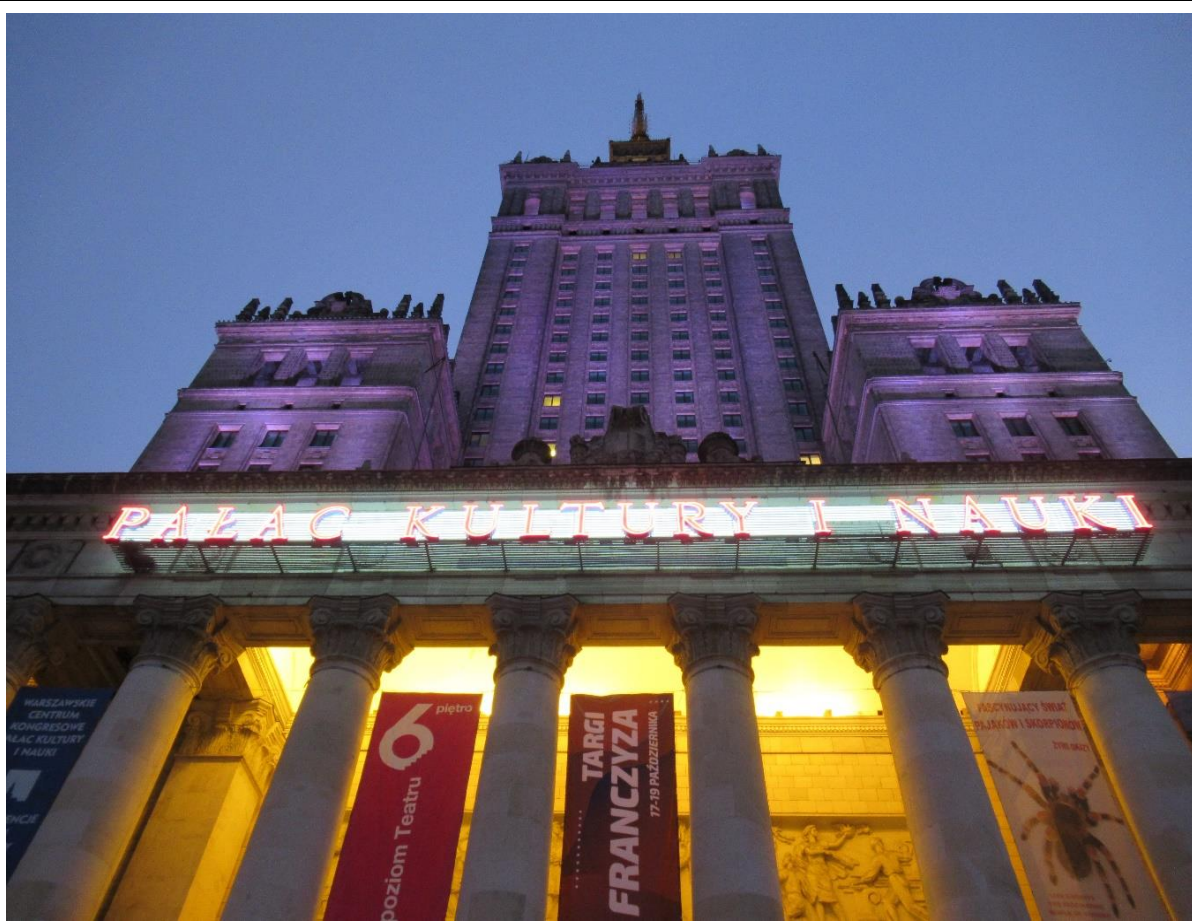

https://pl.wikipedia.org/wiki/Rok_spokojnego_s%C5%82o%C5%84ca; informacja w Wikipedii.

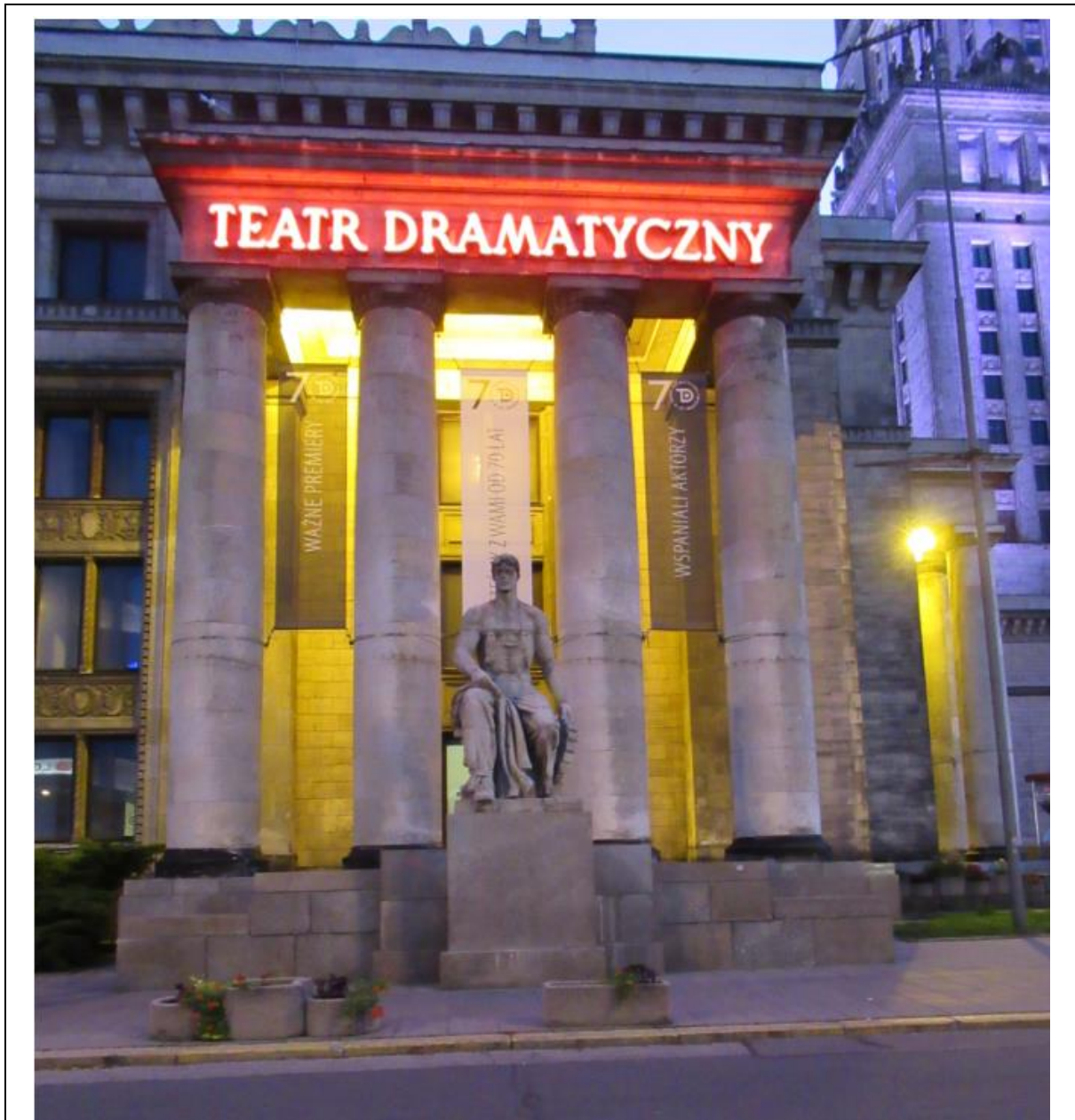

Warszawa – Teatr Dramatyczny,
gdzie m.in. grała nasz Bohaterka Maja Komorowska;
Teatry mają swoje siedziby w Pałacu Kultury i Nauki.

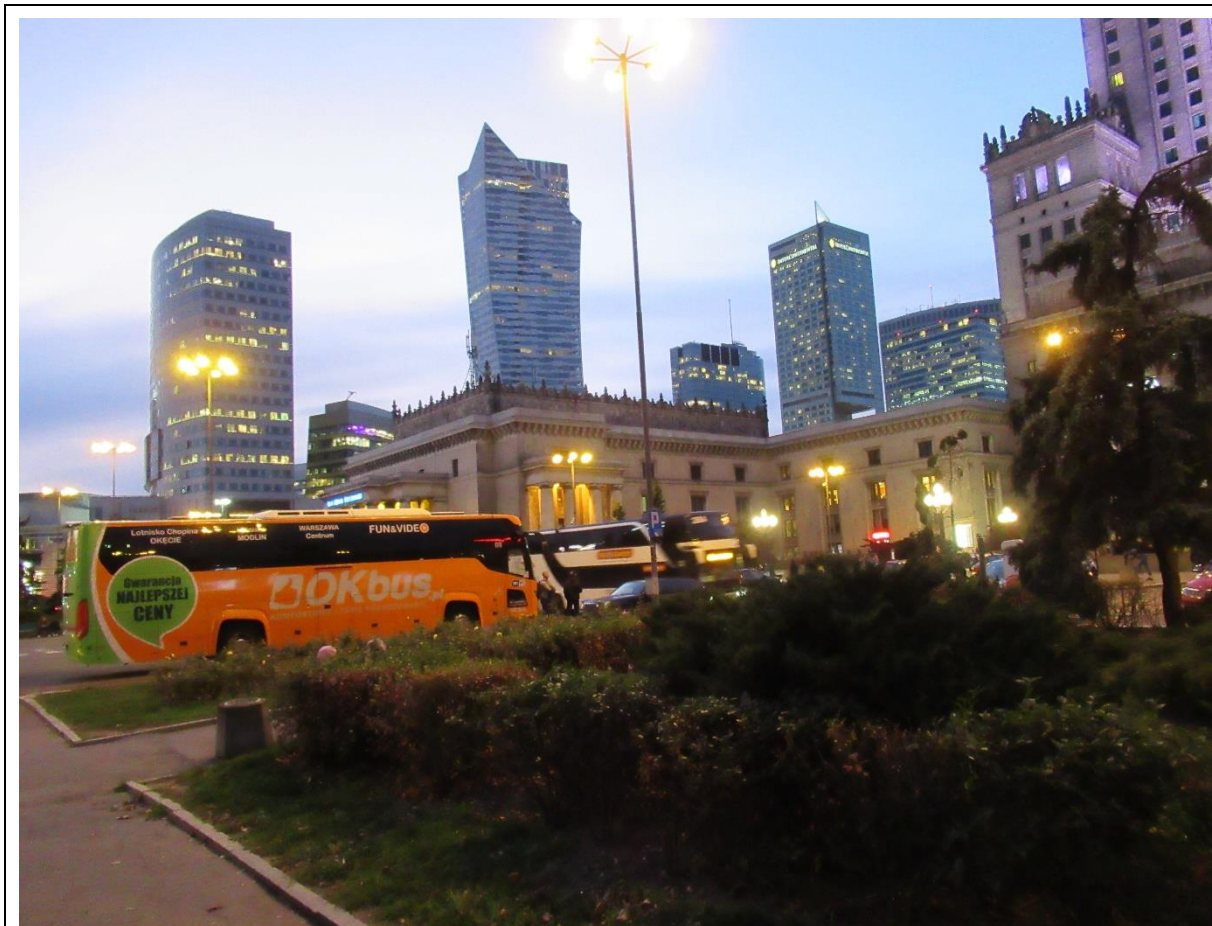

Teatr Studio – bliźniaczy do Teatru Dramatycznego

Zdjęcia¹³ wykonał eseista Stan Zawiślak

¹³ Zdjęcia Teatru Współczesnego oraz Akademii Teatralnej w Warszawie eseista zamieścił w odc. nr 9.

Dodatek okolicznościowy

Tego lata spadały gwiazdy z nieba. Wydaje się to niemożliwe. Okazuje się, że ludzie filmowali nie gwiazdy, ale roje meteorytów

(https://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_roj%C3%B3w_meteor%C3%B3w);

jest tabela z danymi, w jakich dniach roku, co widać na niebie. Zatem mamy niby pustkę kosmiczną, ale jest ona przemierzana przez setki małych i większych obiektów...

To między innymi Perseidy (https://www.astronomia24.com/wie-wpage.php?page_id=41);

(<https://www.crazynauka.pl/perseidy-2020-zbliza-sie-maksimum-tego-roju-meteorow/>);

(<http://cybermoon.pl/kalen/meteor.html>);

Niektóre z nich były widoczne bo wpadając w atmosferę ziemską płoną. Niektóre z nich to kule lodu, śniegu (z takich kul dzieci składają bałwany). Gdy jest mniej niż 0°C to są, a w atmosferze z powodu tarcia o powietrze atmosferyczne, topią się i zamieniają w parę wodną. Tylko niektóre meteoryty są fragmentami skał. Te też mogą spłonąć, a gdy są za duże częściowo płoną, ale reszki z hukiem uderzają w ziemię.

Kilka lat temu Japończycy wysłali sondę (HAYABUSA) na skalnego meteoryta ([https://pl.wikipedia.org/wiki/Hayabusa_\(sonda_kosmiczna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Hayabusa_(sonda_kosmiczna))). Sonda przyczepiła się, pobrała próbki i wróciła do Japonii (wodowała w pobliżu Australii).

Okazuje się iż jest to zjawisko coroczne oraz całoroczne, ale podobno najlepsze zdjęcia w historii wykonano w sierpniu 2020.